IMPORTANȚA PAROHIEI PENTRU MISIUNEA CREȘTINĂ

Simion Todoran*

Abstract: In the tradition of the Orthodox Church, the parish is the center of Christian life. The parish is not just a mere administrative unit, a district church or a group of people. It is "a spiritual, liturgical, sacramental unity", a confession and service community, whose members are united by the avowal of the same faith, by receiving the Sacraments and participating in public worship as a source of life and of religious and socio – community spirituality, being groupe around an altar and around the same servant.

The parish is the place where the Christian is open to the communication with Christ and with his peers. Right through the professing and avowing Christians that it gathers, the parish reflects Jesus Christ, "the christians and there fore the body of Christ, which they form, reflects in their existence Christ who died and rose again."

Keywords: parish, Church, christian, mission, communion, Holy Sacraments, avowal, spiritual unity, laity (layman).

Conform Statutului pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române, parohia „este comunitatea creștinilor ortodocși, clerici și mireni, situată pe un anumit teritoriu și subordonată centrului eparhial din punct de vedere canonic, juridic, administrativ și patrimonial, condusă de un preot paroh numit de chiriarhul (arhiepiscopul sau episcopul) eparhiei respective”¹.

Din punct de vedere al vieții creștine, parohia este unitatea sau partea componentă cea mai mică a Bisericii locale, comunitatea

* PhD Professor, "1 Decembrie 1918" University of Alba Iulia (Faculty of Orthodox Theology).

¹ *** *Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române*, București, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 2008, p. 37.

bisericească în care lucrează harul lui Dumnezeu prin slujitorii Săi și în care trebuie să se integreze orice creștin pentru a face parte din Biserica lui Hristos. Parohia este marea familie spirituală a tuturor familiilor aflate pe teritoriul ei; în mijlocul ei este Mântuitorul Iisus Hristos, prezent prin Sfânta Euharistie, Care se împărtășește continuu credincioșilor adunați în numele Lui (Matei 18, 20) împreună cu preotul.

În tradiția Bisericii Ortodoxe, parohia reprezintă centrul vieții creștine. Parohia nu este numai o simplă unitate administrativă, o circumscripție bisericească sau o grupare de oameni. Ea este „o unitate spirituală, liturgic-sacramentală, o comunitate de mărturisire și slujire, ai cărei membri sunt uniți prin mărturisirea aceleiași credințe, primirea Tainelor și participarea la cultul public ca sursă a vieții și spiritualității religioase și comunitar-sociale, fiind grupați în jurul unui altar și al aceluiași slujitor”².

Parohia este locul în care creștinul este deschis comunicării cu Hristos și cu semenii. Prin înșși creștinii practicanți și mărturisitori pe care îi adună, parohia reflectă pe Mântuitorul Iisus Hristos: „credincioșii și, deci, trupul lui Hristos pe care ei îl constituie reflectă în existența lor pe Hristos care a murit și a înviat”³.

Părintele profesor Dumitru Stăniloae afirmă importanța Sfintei Euharistii în realizarea vieții de comuniune a celor egali și frați înaintea lui Hristos, explicând textul din I Cor. 12,27: „Iar voi sunteți trupul lui Hristos și mădulare fiecare în parte”, spunând: „Împărtășirea de același Hristos jertfit pentru toți realizează o unitate maximă între membrii comunității (parohiei)nu numai prin faptul că primesc toți același trup și același sânge pe care le are El, ci și prin faptul că prin aceasta se întărește în ei dispoziția de jertfă, de părăsire a egoismului. Totul în biserica locaș și în Biserica comuniune e plin

² Ioan Ică, *Importanța parohiei pentru misiune. Unitatea dintre parohie și Biserica locală, unitatea internă a parohiei, mijloace și metode de menținere a acesteia*, în vol. „*Pastorație și misiune în Biserica Ortodoxă*”, Galați, Editura Episcopiei Dunării de Jos, 2001, p.17.

³ Dumitru Stăniloae, *Transparența Bisericii în viața eclezială*, în „*Ortodoxia*”, (1970), nr. 4, p. 504.

de Hristos Cel jertfit și înviat. Prin împărtășirea de același Hristos, în starea lui de permanentă jertfă, este depășită despărțirea dintre membrii comunității unui anumit locaș bisericesc”⁴. Cu alte cuvinte, parohia „reproduce într-un anumit timp și loc ceea ce este Biserica în totalitatea ei; în ea se realizează Trupul eclezial al lui Hristos”⁵.

Problemele parohiei sunt ale tuturor credincioșilor, așa cum arată Sfântul Apostol Pavel: *„Ca să nu fie dezbinare în trup, ci mădularele să se îngrijească deopotrivă unele de altele. Și dacă un mădular suferă, toate mădularele suferă împreună cu el, și dacă un mădular este slăvit, toate mădularele se bucură împreună”* (I Cor. 12, 25-26). În sensul celor afirmate de Sfântul Apostol Pavel, preotul trebuie să facă totul pentru a menține unitatea sufletească și de credință în spațiul parohial; să prevină, cu tact pastoral, apariția de „grupuri” periferice, izolate, care, în timp, pot să ajungă ținta prozelitismului.

Mentținerea și întărirea unității spirituale a parohiei se face în conformitate cu învățătura despre Biserică și spiritualitatea liturgică. Lucrarea iconomică a parohiei trebuie să coincidă cu lucrarea iconomică a Bisericii în planul de mântuire a lui Dumnezeu. Preotul este trimis în parohie nu să presteze servicii religioase pentru indivizi, să separe, ci să adune și să realizeze unitatea comunității prin aceeași credință, spiritualitate liturgico-sacramentală, prin aceeași mărturie și slujire.

Sfântul Apostol Pavel, vorbind despre Biserică, o definește ca fiind „Trupul lui Hristos”: *„Pe El L-a dat peste toate Cap Bisericii care este trupul Său, plinătatea Celui ce pe toate întru toți le plinește”* (Efes. 1, 22-23).

Parohia constituie o familie spirituală concretă. În această familie oamenii se cunosc între ei, preotul de asemenea îi cunoaște pe fiecare în parte, în felul acesta își poate desfășura lucrarea sfințitoare și învățătoarească. Parohia, în calitate de comunitate activă

⁴ Idem, *Biserica în sensul de locaș și de largă comuniune în Hristos*, în „Ortodoxia”, nr. 3, p. 343.

⁵ Ioan Ică, *op. cit.*, p. 17.

a credincioșilor, mărturisește prezența lui Dumnezeu în cântările de laudă și în rugăciunile ce se aduc în lăcașul de cult, în timp ce Dumnezeu lucrează asupra credincioșilor prin Sfintele Taine. În toată această manifestare se desfășoară, cu tact și cu discreția specifică, actele de milostenie, dragoste frățească și de apropiere. Dacă trece pe la biserică un nevoitor sau călător, este miluit, eventual găzduit. Și dușmanii sunt priviți ca frați și sunt iertați.

În cadrul unei parohii, „creștinul devine conștient că nu este singur. El îl are pe Arhiereul Hristos permanent alături prin rugăciune, iar față de semenii săi se apropie prin faptele iubirii creștine”⁶. A fi în afara parohiei, înseamnă a fi rupt de Hristos, a fi rupt de Biserică. Numai în parohie, adică în relația cu cei din jur și cu Hristos, omul crește duhovnicește și ajunge la desăvârșire, „angajându-se în viața dinamică a comunității” de unde-i vine „oxigenul spiritual” atât de vital pentru existența fiecărui mădular în parte⁷.

Oamenii care vor să regăsească ori să întâlnească Biserica trebuie să se îndrepte spre parohia lor. De asemenea, se știe că un viitor preot, adică un tânăr care dorește să urmeze Seminarul sau Teologia, are nevoie de recomandare dată de preotul de la parohia de care aparține. Preotul se pune chezaș pentru vocația și pentru râvna lui. Din păcate acest obicei bun, azi, a devenit formal⁸.

1. Temeiuri teologice privind misiunea creștină

Misiunea (de la lat. *mitto-ere*, gr. *αποστολῆο* = a trimite) creștină este trimiterea Bisericii în lume în vederea universalizării Evangheliei și a integrării oamenilor în Împărăția lui Dumnezeu, întemeiată prin lucrarea mântuitoare a lui Iisus Hristos, inaugurată ca arvună sau ca anticipare a ei în istorie, prin Pogorârea Duhului Sfânt,

⁶ Daniel-Grigore Filimon, *Repere pastorale referitoare la parohie în teologia părintelui Dumitru Stăniloae*, în „Ortodoxia”, nr. 1, 2014, p. 156.

⁷ *Ibidem*, p. 157.

⁸ Dan Ciachir, *Ofensiva ortodoxă*, Editura Anastasia, 2002, p. 168.

care se va manifesta în plenitudinea ei la a doua venire a lui Hristos în slavă⁹.

Cercetările recente evidențiază faptul că misiunea creștină își are temeiul său ultim în comuniunea Sfintei Treimi. Ea se împlinește prin trimiterea Mântuitorului Iisus Hristos și a Duhului Sfânt de către Tatăl în lume, pentru a ne face părtași la viața Sfintei Treimi. Iisus Hristos este „Trimisul” prin excelență, pentru că El este a doua Persoană a Sfintei Treimi, Fiul lui Dumnezeu Întrupat, „pe Care Tatăl L-a sfințit și L-a trimis în lume” (Ioan 10,36).

În Noul Testament, Iisus Hristos insistă mereu asupra faptului că El este Fiul lui Dumnezeu trimis de Tatăl și că misiunea Sa este să facă voia Tatălui Care L-a trimis (Ioan 6,38). „Duhul Domnului peste Mine, că El M-a uns să binevestesc săracilor, M-a trimis să-i vindec pe cei cu inima zdrobită, robilor să le propovăduiesc dezrobirea și orbilor vederea, pe cei asupriți să-i eliberez” (Luca 4, 18). „Că Dumnezeu nu L-a trimis pe Fiul Său în lume să judece lumea, ci pentru ca lumea să se mântuiască printr-Însul” (Ioan 3,17). „Dacă Dumnezeu ar fi Tatăl vostru, M-ați iubi pe Mine, fiindcă Eu de la Dumnezeu am ieșit și am venit. Că nu de la Mine Însumi am venit, ci El M-a trimis” (Ioan 8,42). „Eu am mărturie mai mare decât a lui Ioan; că lucrurile pe care Mi le-a dat Tatăl să le săvârșesc, lucrurile acestea pe care le fac, ele mărturisesc despre Mine, cum că Tatăl M-a trimis” (Ioan 5,36).

Misiunea Bisericii este o parte constitutivă a ființei Bisericii, un element esențial al vieții ei. Misiunea ei este „să vestească în lume bunătățile Celui ce v-a chemat din întuneric la lumina Sa cea minunată” (I P. 2, 9).

Trimiterea Fiului și a Duhului Sfânt în lume este expresia iubirii infinite a lui Dumnezeu Cel în Treime față de lumea căzută în păcat, Care vrea ca în Hristos, prin Duhul Sfânt, să ne elibereze din robia păcatului și a morții și să ne dăruiască mântuirea și

⁹ Valer Bel, *Temeiurile teologice ale misiunii creștine*, în vol. „Pastorație și misiune în Biserica Ortodoxă”, Galați, Editura Episcopiei Dunării de Jos, 2001, p. 7.

îndumnezeirea prin har. „Că într-atât a iubit Dumnezeu lumea, încât pe Fiul Său cel Unul-Născut L-a dat, pentru ca tot cel ce crede într-Însul să nu piară, ci să aibă viață veșnică” (Ioan 3,16). „Întru aceasta s-a arătat iubirea lui Dumnezeu pentru noi, că Dumnezeu L-a trimis în lume pe Fiul Său Cel Unul Născut, pentru ca noi să viem printr-Însul” (I Ioan 4,9). „Și mărturia aceasta este: Dumnezeu ne-a dat viață veșnică și aceasta este în Fiul Său. Cel care are pe Fiul are viața; cel care nu-L are pe Fiul lui Dumnezeu nu are viață” (I Ioan 5, 11-12). Prin trimiterea sau pogorârea Duhului Sfânt, Care purcede din veci din Tatăl (Ioan 15, 26) și Se odihnește în Hristos, Îl avem pe Hristos Cel înviat și înălțat prezent în inimile noastre prin harul mântuitor adus de El (II Cor. 13, 13) și „iubirea lui Dumnezeu care s-a vărsat în inimile noastre prin Duhul Sfânt Cel dăruit nouă” (Rom. 5,5)¹⁰.

Hristos Cel înviat, Cel care are toată puterea în cer și pe pământ (Matei 28, 18), Cel Care împărățește supunând toate sub picioarele Lui, desființând orice domnie, stăpânire și putere (I Cor. 15, 24-27), este Cel Care trimite pe Sfinții Apostoli în misiune, împărtășindu-le harul Duhului Sfânt și arătându-le că prin aceasta ei participă la însăși trimiterea Lui în lume de către Tatăl: „Așa cum Tatăl M-a trimis pe Mine, tot astfel vă trimit și Eu pe voi. Și zicând acestea, a suflat asupra lor și a zis: Luați Duh Sfânt!, cărora le veți ierta păcatele, li se vor ierta, cărora le veți ține, ținute vor fi” (Ioan 20, 21-22)¹¹. „Ceea ce era de la-nceput, ceea ce noi am auzit, ceea ce ochii noștri au văzut, ceea ce am privit și ceea ce mâinile noastre au pipăit despre Cuvântul Vieții – și Viața s-a arătat și noi am văzut-o și mărturisim și vă vestim Viața de veci, care la Tatăl era și care nouă ni s-a arătat, ceea ce am văzut și ceea ce am auzit, aceea vă vestim și vouă, pentru ca și voi să aveți părtășie cu noi. Iar părtășia noastră este cu Tatăl și cu Fiul Său, Iisus Hristos. Și pe acestea vi le scriem pentru ca bucuria noastră să fie deplină. Și aceasta este vestea pe care

¹⁰ Ioan Ică jr., *Misiune și mărturie creștină față de prozelitismul religios care este o contramărturie creștină*, în vol. „Pastorație și misiune în Biserica Ortodoxă”, Galați, Editura Episcopiei Dunării de Jos, 2001, p. 28-29.

¹¹ Valer Bel, *op. cit.*, p. 13.

noi de la El am auzit-o și v-o vestim: că Dumnezeu este lumină” (I Ioan 1, 1-5).

Misiunea Apostolilor și a „Bisericii apostolice” este legată ființial de trimiterea Fiului și a Duhului Sfânt în lume de către Tatăl, precum și de misiunea Fiului și a Duhului Sfânt pentru viața lumii. Iată cum descrie Sfântul Apostol Pavel în Epistola către Efeseni această misiune, care se continuă de către Sfinții Apostoli și Biserica: „El i-a dat pe unii să fie apostoli, pe alții profeți, pe alții evangheliști, pe alți păstori și învățători, spre desăvârșirea sfinților la lucrul slujirii, la zidirea Trupului lui Hristos, până ce toți vom ajunge la unitatea credinței și a cunoașterii Fiului lui Dumnezeu, la starea bărbatului desăvârșit, la măsura vârstei plinătății lui Hristos” (Efeseni 4, 11-13)¹².

„Acest program misionar paulin, care nu este altceva decât o dezvoltare pentru nevoi misionare și pastorale a teologiei expuse în Faptele Apostolilor, în legătură cu Pogorârea Duhului Sfânt și întemeierea văzută a Bisericii, a fost și este viabil pentru toate timpurile”¹³.

După alegerea celor șapte diaconi eleniști, după prigoana împotriva Bisericii din Ierusalim, după propovăduirea Evangheliei în Iudeea, Galileea și Samaria, în Fenicia, Cipru și Antiohia, evenimente care au marcat puternic istoria primilor ani ai Creștinismului, prooroci din Ierusalim s-au coborât la Antiohia (Fapte 11, 27). Agav, unul dintre acești prooroci, „a arătat, prin Duhul, că va fi foamete mare, care a și fost în vremea lui Claudiu” (Fapte 11,28)¹⁴. La auzul profeției lui Agav ucenicii din Antiohia „au

¹² Simion Todoran, *Epistola către Efeseni. Introducere, traducere și comentariu*, Alba Iulia, Editura Reîntregirea, 2008.

¹³ Ioan Ică jr., *op. cit.*, p. 31.

¹⁴ Claudiu, al patrulea împărat roman, a domnit între anii 41-54 sub numele de Tiberius Claudius Caesar Augustus Germanicus. Istorici ca Tacitus (Annale, XII, 43), Suetonius, Dio Cassius, menționează că, în această epocă, foametea bântuia în mai toate regiunile Imperiului Roman. Eusebiu de Cezareea (Chron. I, 39) relatează despre o foamete mare în Grecia. Iosif Flaviu ne dă știri despre o foamete care a bântuit în Siria și Palestina între anii 44-48. Apud: Sabin

hotărât să trimită, fiecare dintre ei, după putere, să trimită spre ajutorarea fraților care locuiesc în Iudeea. Ceea ce au și făcut, trimițând la preoți prin mâna lui Barnaba și a lui Saul” (Fapte 11, 29-30).

Textul de mai sus este important, nu numai pentru că evidențiază solidaritatea creștină care se manifestă dincolo de granițe naționale și naționalitate, între colectivități umane care, fără credința creștină, ar fi rămas indiferente una față de cealaltă, dar și pentru că ne dezvăluie un prilej de afirmare a dragostei creștine care transformă conștiințele oamenilor. În adunarea creștinilor din Antiohia s-a hotărât în unanimitate ca fiecare ucenic să ofere, după putere, ajutoare pentru acoperirea nevoilor de hrană ale fraților din Iudeea. Prezența proorocilor din Biserica Ierusalimului la Antiohia, unde nu lipseau prooroci bine cunoscuți ca: Barnaba, Simeon-Niger, Luciu Cirineul, Manain și Saul (Fapte 13,1), determină, iată, o înfrățire între cele două prime Biserici, manifestată prin această spontană și unanimă decizie a creștinilor antiohieni de a veni în ajutorul fraților din Iudeea aflați în mari dificultăți¹⁵.

Misiunea Bisericii în contextul actual trebuie să se îndrepte și către cei ce n-au fost botezați în credința creștină, așa cum a fost cazul lui Corneliu sutașul și a familiei sale (Fapte 10, 9-48). Sfântul Apostol Petru vorbește la Sinodul apostolic¹⁶ în numele Sfinților Apostoli ca unul care, în urma primirii lui Corneliu în Biserică, cunoștea voia lui Dumnezeu, Care, nu numai că nu a cerut acestuia și

Verzan, *Preoția ierarhică sacramentală în epoca apostolică*, București, Editura IBMBOR, 1992, p. 85.

¹⁵ *Ibidem*, p. 89.

¹⁶ După cum ne este cunoscut, cea de-a doua carte a Sfântului Luca, Faptele Apostolilor, ni s-a păstrat și într-o versiune mai lungă (așa numitul text occidental), în care se întâlnesc unele adăugiri, modificări și chiar omisiuni în raport cu așa numitul text scurt sau oriental, pe care îl întâlnim în edițiile critice ale textului grecesc și în toate traducerile în limba română a Noului Testament. Vezi mai pe larg la Kurt Aland, *Kurzgefasste Liste der Griechischen Handschriften des Neuen Testaments, I, Gesamtübersicht*, Berlin, 1963, p. 30, 32.

însoțitorilor lui să se taie împrejur pentru a deveni creștin, dar a făcut ca Duhul Sfânt să se pogoare peste ei încă din timpul prediciei misionare a Sfântului Apostol Petru, înainte de primirea Botezului (Fapte 10, 44-47). Sinodul de la Ierusalim adoptă poziția Sfântului Apostol Petru, ceea ce afirmă, pe de-o parte, egalitatea perfectă între iudei și păgâni, iar pe de altă parte, rolul decisiv al credinței la primirea și participarea la darurile aduse de jertfa Mântuitorului. Majoritatea bibliciștilor văd în argumentarea făcută de Sfântul Apostol Petru, în fața Sinodului de la Ierusalim, sursa marilor sinteze pauline privind circumciziunea (vezi epistolele către Galateni, Romani, I Cor. 7, 19 și Efes. 2, 15).

2. Rolul laicilor în misiunea Bisericii

Laicii, în calitatea lor de membrii ai Bisericii, dobândită prin Taina Botezului, cea a Mirungerii și cea a Împărtășaniei, pot participa la sacerdoțiul Mântuitorului Iisus Hristos, ceea ce îi face pe Sfântul Apostol Petru și pe Sfântul Evanghelist Ioan să vorbească despre un sacerdoțiu al laicilor, de aceea vorbim despre preoția universală (I Pt. 2, 5; Apoc. 20,6), care totuși nu exclude harul special al preoției, transmis prin hirotonie¹⁷.

Laicul, în calitate de cetățean, participă la viața societății. Creștinul, laicul ortodox, găsește pentru această participare vreun suport în însăși învățătura de credință a Bisericii sau nu? El trebuie să găsească un suport, deoarece, pentru a fi o personalitate creștină unitară, el trebuie să privească totul în lumina credinței sale¹⁸.

Prin laici se înțelege: „totalitatea credincioșilor creștini membrii ai Bisericii, care nu au starea preoțească în niciuna din treptele sale și nici calitatea de slujitori inferiori ai Bisericii instituți

¹⁷ Internet, <http://luminatorul.wordpress.com>, *Norme și dispoziții canonice privind participarea mirenilor la activitatea învățătoarească a Bisericii*, accesat în 20 aprilie 2015.

¹⁸ Nicolae Mladin, *Studii de Teologie Morală*, Sibiu, Editura Arhiepiscopiei, 1969, p. 13; „Un temei ar fi cuvântul Mântuitorului: ”Dați cezarului cele ce sunt ale cezarului și lui Dumnezeu cele ce sunt ale lui Dumnezeu” (Mt. 22, 21)

prin hirotonie, sau prin alt mod”¹⁹. Prin termenul „laic” se înțeleg toți credincioșii care nu fac parte din ierarhie, cât și ceea ce nu este bisericesc, adică profan. Credincioșii laici sunt plinirea trupului Bisericii. Clerul și credincioșii sunt părți constitutive ale organismului bisericesc, care se întregesc reciproc, se completează și una fără alta e de neconceput în „Ecclesia orans”.

De aceea, ca parte vie a Bisericii, laicii au un rol la fel de important ca treptele ierarhice, prin participarea activă la viața Bisericii. Mai mult decât atât, și ei devin responsabili de soarta Bisericii (I Cor. 3, 9.16. 17), fapt pentru care toate mădulele Bisericii sunt chemate să facă parte din viața Bisericii, să contribuie prin anumite activități la zidirea duhovnicească.

Pentru fundamentarea participării credincioșilor mireni la exercitarea puterii bisericești, trebuie neapărat să evocăm caracterul sobornicesc al Bisericii Ortodoxe, ce se întemeiază pe participarea celor două elemente distincte și constitutive, clerul și laicii, cu prezența de necesitate absolută²⁰.

În secolul XXI, prozelitismul sectar folosește din plin așa-numita „evangelizare”, care se desfășoară pe stadioane și în piețe, semănând foarte bine cu propaganda politică și cu reclamele de televiziune, în care învățătura Sfintei Scripturi este prezentată în afara cadrului liturgic și fără referire la el, neglijându-se, așadar, total, unirea cu Hristos și cu comuniunea treimică prin cult²¹.

¹⁹ Ioan N. Floca, *Drept Canonic Ortodox, legislație și administrație*, vol. II, București, IBMBOR, 1990, p. 245.

²⁰ Internet: (pro-ortodoxie.blogspot.ro 2010) // Rolul și importanța laicilor în Biserica Ortodoxă – in. html# Teologul rus Homiacov exprima atât de frumos și convingător: „Tăria neclintită, adevărul nezduncinat al dogmei ortodoxe, nu atârână de cinul ierarhiei; e păstrată de toată plenitudinea, de toată comunitatea poporului bisericesc, care formează Biserica și Trupul Domnului”

²¹ Vasile Citirigă, *Preoția credincioșilor în Biserică și societate*, Târgu-Mureș, Editura Academprint, 2000, p. 150-151; „«Evangelizarea» nu urmărește decât îndoctrinarea credinciosului și Îl poate prezenta pe Dumnezeu ca o Ființă ce rămâne la distanță, despre care credinciosul știe că există și trebuie să-i împlinească voia. A rezuma toată viața creștină la o cunoștință intelectuală face din acțiunea de «evangelizare» o acțiune diabolică, în care omul este lipsit în

Laicii au participat activ de-a lungul istoriei creștinismului la îndeplinirea exercitării puterii bisericești reunită sub cele trei forme: învățătoarească, sfințitoare, jurisdicțională, cu pondere în cele trei funcții ale ramurii de conducere: legislativă, judecătorească, executivă.

Există multe mărturii despre participarea laicilor la activitatea legiuitoare a Sinoadelor ecumenice și locale, contribuția lor fiind din cele mai utile trăirii vieții bisericești de-a lungul timpului în contextul de epocă.

Sfântul Apostol Petru vorbește despre cele trei preoții existente în Noul Testament: „Preoția lui Hristos”, „Preoția specială” sau de hirotonie și de succesiune apostolică (I Petru 5,2) și ”Preoția împărătească sau duhovnicească” (I Petru 5,9), aceasta decurgând din cealaltă și amândouă din preoția lui Hristos”²².

Cele trei metafore „pietre vii”, „casă duhovnicească” și „preoție sfântă” indică efectul văzut și nevăzut al Bisericii, precum și cultul ei intern și extern. Credincioșii laici sunt factori activi ai cultului. Ei au dreptul și datoria de a participa activ la viața liturgică a Bisericii în general, fiind chiar săvârșitori²³.

Din epistolele pastorale ale Sfântului Apostol Pavel se știe că episcopii puși de el, ca Timotei și Tit, aveau puterea de a învăța, precum și obligația de a fi atenți la ceea ce învățau alții, deci, de a supraveghea învățătura în comunitate, pentru a putea „să îndemne la învățătura cea sănătoasă și să mustre pe cei potrivnici” (Tit 1,9). Lui Timotei, îi scrie: „să poruncești unora să nu învețe o altă învățătură, nici să ia aminte la basme[...] care aduc mai degrabă certuri, decât lucrarea mântuitoare a lui Dumnezeu, cea întru credință; iar ținta poruncii este dragostea din inimă curată, din cuget bun și din credință

cunoașterea lui Dumnezeu de ceea ce este esențial: lucrarea harului prin actele sfințitoare și unirea cu Hristos în Evanghelie”.

²² Ioan Mircea, *Preoția împărătească sau duhovnicească*, în „Studii teologice”, anul (XXX), 1978, nr. 7-8, p. 487. Vezi și Simion Todoran, *Preoția universală. Comentariu exegetic la I Petru 2, 5.9.*, în „Glasul Bisericii”, anul (XL), 1981, nr. 9-10, p. 902.

²³ S. Todoran, *op. cit.*, p. 905.

nefățărnica, de la care unii rătăcind s-au întors spre deșartă vorbărie” (I Tim. 1, 3-6). Timotei însuși trebuie să se ferească de basmele cele lumești și să se deprindă cu dreapta credință (I Tim. 4,7): „Iar de învață cineva altă învățătură și nu se ține de cuvintele cele sănătoase ale Domnului nostru Iisus Hristos și de învățatura cea după dreapta credință, acela e un îngâmfat, care nu știe nimic, suferind de boala discuțiilor și certurilor de cuvinte, din care pornesc: ceartă, pizmă, defăimări, bănuieli viclene... Depărtează-te de unii ca aceștia” (I Tim. 6, 3-5, vezi și 6, 20-21).

Mântuitorul Iisus Hristos, în Predica de pe Munte, spune: „voi (laicii) sunteți sarea pământului” (Mt. 5,13), cu care se drege aluatul vieții creștine în general, precum și „lumina lumii” (Mt 5,14) care „luminează tuturor celor din casă”. Iar luminătorul este trimis în misiune, pentru ca oamenii să-L cunoască pe Dumnezeu: „Așa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor, ca să vadă faptele voastre bune și să slăvească pe Tatăl vostru Cel din ceruri” (Mt. 5, 16); calitatea de luminător îi va face pe creștini fii ai luminii: „cât aveți Lumina, credeți în Lumină, ca să fiți fii ai Luminii” (Ioan 12,36)²⁴.

În Noul Testament sunt chemări directe ale Mântuitorului la apostolat: „Cel ce nu este cu Mine, împotriva Mea este și cel ce nu adună cu Mine, risipește” (Mt. 12,30); și „oricine va face voia lui Dumnezeu, acela este fratele Meu și sora Mea și mama Mea” (Mc. 3, 35). Că Mântuitorul Iisus Hristos a dat sens misionar acestor cuvinte și altora de felul acesta din cuprinsul Evangheliilor rezultă din unele episoade evanghelice. Astfel, când Sfântul Apostol Ioan oprește pe cineva care propovăduia și scotea demoni în numele Domnului, El zice: „Nu-l opriți, căci nu e nimeni care, făcând vreo minune în numele Meu, să poată degrabă să Mă vorbească de rău. Căci cine nu este împotriva noastră este pentru noi” (Mc. 9, 39-40); iar demonizatului din ținutul Gadarenilor îi poruncește, după ce l-a vindecat: „Mergi în casa ta, la ai tăi, și spune-le câte ți-a făcut ție Domnul și cum te-a miluit” (Mc. 5, 19). Către altul, pe care l-a

²⁴ Vasile Citirigă, *op. cit.*, p. 147.

chemat, a zis: „mergi de vestește împărăția lui Dumnezeu” (Lc. 9, 60)²⁵.

Laicii, în virtutea calității lor de creștini, participă la viața harică a Bisericii, participă la aducerea jertfei euharistice, dar nu singuri, ci numai împreună cu preotul sau episcopul care săvârșește euharistia²⁶.

Numind pe creștini „preoție împărătească”, Sfântul Apostol Petru voia să arate că privilegiile poporului iudeu au fost transmise lor. Este evident, așadar, că prin numirea de „preoție împărătească” nu sunt caracterizați creștinii ca preoți, cum își închipuie protestanții, nici nu se neagă existența unei clase preoțești speciale²⁷.

Nu trebuie să pierdem din vedere niciodată distincția dintre harisme și harul preoției, pe care Biserica patristică a avut-o și practicat-o. De asemenea, nici distincția dintre harul Tainelor și darurile Duhului. Hristos este, după cum spune Nicolae Cabasila, prezent în toate Tainele, dar în fiecare din Taine este în alt chip²⁸.

Sfânta Scriptură mai recomandă între faptele milei sufletești îndreptarea frățească: „Fraților, chiar de va cădea un om în vreo greșală, voi cei duhovnicești, îndreptați-l pe unul ca acesta cu duhul blândeții, luând seama la tine însuși, ca să cazi și tu în ispită” (Gal. 6,1). Iar în epistola II Tes. 3, 14-15 spune: „Dacă vreunul nu ascultă de cuvântul nostru prin epistolă, pe acela să-l însemnați și să nu mai aveți cu el niciun amestec, ca să-i fie rușine. Dar să nu-l socotiți ca pe un vrăjmaș, ci povățuiți-l ca pe un frate”.

În modul cel mai limpede, din epistola lui Iuda, reiese împuternicirea pe care o au creștinii de a apăra dreapta credință împotriva atacurilor sectare: „Iubiților, [...] simțit-am nevoie să vă scriu și să vă îndemn ca să luptați pentru credința dată sfinților, odată

²⁵ *Ibidem*, p.148.

²⁶ Simion Todoran, *op. cit.*, p. 903.

²⁷ Ioan Mircea, *Preoția împărătească sau duhovnicească*, în „Studii teologice”, anul (XXX), 1978, p. 487, apud Simion Todoran, *Epistola către Efeseni...*, p. 904.

²⁸ Dumitru Gh. Radu, *Caracterul eclesiologic al Sfințelor Taine și problema intercomuniunii*, în „Ortodoxia”, nr. 1-2, p. 316.

pentru totdeauna. Căci s-au strecurat printre voi unii oameni nelegiuîți, [...] care tăgăduiesc pe singurul nostru Stăpân și Domn, pe Iisus Hristos” (Iuda 1, 3-4).

Misionarismul laic în general și apărarea credinței în special sunt și o slujire a semenilor, pentru că apărând credința, inclusiv credinciosul ortodox, trebuie să precizeze învățătura corectă, iar întoarcerea cuiva de la rătăcire înseamnă mântuirea proprie dar și a aceluia: „Fraților, dacă vreunul va rătăci de la adevăr și-l va întoarce cineva, să știe că cel ce a întors pe păcătos de la rătăcirea căii lui își va mântui sufletul de moarte și va acoperi mulțime de păcate” (Iac. 5, 19-20)²⁹. Căci, din punct de vedere ortodox, nu ne putem mântui singuri, ci împreună, adică slujind altora. De aceea Sfântul Apostol Petru zice: „Cu darul pe care l-a primit fiecare sluiți altora, ca niște iconomi ai harului celui de multe feluri al lui Dumnezeu” (I Petru 4,10).

Biserica nu este un „popor compus din preoți”. În Biserică toți fac totul, în sensul că nimeni nu este exclus de la funcțiile fundamentale; sunt funcții ale Bisericii luate în ansamblul ei și la care toți au părtășie, dar după măsura darului lui Hristos, dat fiecăruia prin Duhul Sfânt în Biserică³⁰.

În concluzie, toți credincioșii creștini, îmbrăcați cu demnitatea preoției împărătești, sunt responsabili de destinul Bisericii și al lumii și trebuie să-și aducă contribuția „la desăvârșirea sfinților, la lucrul slujirii, la zidirea Trupului lui Hristos, până vom ajunge toți la unitatea credinței și a cunoașterii Fiului lui Dumnezeu, la starea bărbatului desăvârșit, la măsura vârstei deplinătății lui Hristos” (Efes. 4, 12-13)³¹.

²⁹ Simion Todoran, *Epistola Sfântului Iacov. Introducere, traducere și comentariu*, București, 1997; vezi și Vasile Citirigă, *op. cit.*, p. 148.

³⁰ Nikos Nissiotis, *Le fondement ecclesiologique du pléroma de L'Eglise. L'Unité du laïc et du clergé dans la Tradition Orthodoxe*, în „Ministères et laïc”, Les Preses de Taizé, 1964, p. 165, apud Dumitru Radu, *Taina Preoției*, în „Ortodoxia”, anul XXX (1979), nr. 3-4, p. 551.

³¹ Simion Todoran, *Epistola către Efeseni...*, p. 320. Vezi și Vasile Citirigă, *op. cit.*, p. 184.

În spiritualitatea și în trăirea duhovnicească ortodoxă, Liturghia euharistică, care este centru cultului divin prin care primim unirea cu Hristos, se continuă și dincolo de locașul de cult cu „liturghia după liturghie” sau „liturghia fratelui”. Prin lucrarea iubirii și cultivarea solidarității creștine este posibilă asumarea în plan personal și colectiv a criteriilor de care Mântuitorul va ține seama la judecata Universală (Matei 25). „Relația noastră cu Hristos nu e o relație în afara relației cu semenii noștri și cu lucrurile văzute ca daruri date nouă de El, spre a ni le face daruri între noi și a spori astfel, în unitatea iubitoare dintre noi”³².

Parohia este marea familie a creștinului în care cultul religios se împletește cu filantropia, iar credincioșii, prin preot, se împărtășesc, prin Sfânta Euharistie, de Hristos Biruitorul. Prin lucrarea preotului, la altarul bisericii unei parohii, comunitatea este angajată în urcușul duhovnicesc ce duce la dobândirea Împărăției Cerurilor.

³² Daniel-Grigore Filimon, *art. cit.*, p. 167.